U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobců: **a) Odborová organizace Sluníčko, z. s.**, se sídlem Petrušov 152, Staré Město, **b) M. B.**, proti žalovanému: **město Moravská Třebová,** se sídlem T. G. Masaryka 32/29, Moravská Třebová, v řízení o námitce podjatosti soudců 7. a 8. senátu Nejvyššího správního soudu vznesené žalobci v řízení vedeném Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. Nao 229/2016,

takto:

Soudci osmého senátu Nejvyššího správního soudu JUDr. Michal Mazanec, JUDr. Miloslav Výborný a Mgr. Petra Weissová **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodování v řízení o námitce podjatosti vedeném u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 229/2016.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobci se u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích žalobou domáhali ochrany před nezákonným zásahem, který měl dne 8. 3. 2016 provést žalovaný pomocí Městské policie Moravská Třebová za užití donucovacích prostředků v Městské knihovně Ladislava z Boskovic. Zásah měl směřovat k dodržování rozhodnutí ředitelky knihovny o zákazu uděleném žalobcům k pobytu, k užívání nebo ke vstupu do knihovny. Žalobci v řízení před krajským soudem uplatnili námitku podjatosti soudců rozhodujícího senátu. Krajský soud proto dne 23. 9. 2016 předložil věc Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti. Věc byla přidělena k projednání osmému senátu Nejvyššího správního soudu, u něhož je vedena pod sp. zn. Nao 229/2016; v případě dlouhodobé nepřítomnosti některého ze členů může být osmý senát doplněn některým ze soudců sedmého senátu. Žalobci přípisem ze dne 9. 10. 2016 vznesli námitku podjatosti soudců osmého a sedmého senátu, *kteří se v minulosti jakkoli zapletli se zločinným komunistickým režimem.* Podle žalobců nelze osoby, které vystudovaly *komunistické právo,* považovat za skutečné právníky, pokud si opravdové právnické vzdělání alespoň nedoplnily později nebo v demokratické zemi a době.

[2] Osmý senát proto věc vedenou pod sp. zn. Nao 229/2016 předložil předsedovi Nejvyššího správního soudu k dalšímu opatření. Věc byla následně přidělena prvnímu senátu k rozhodnutí o námitce podjatosti soudců 8. a 7. senátu (zde vedena pod sp. zn. Nao 269/2016).

[3] Soudci osmého senátu Nejvyššího správního soudu JUDr. Michal Mazanec, JUDr. Miloslav Výborný a Mgr. Petra Weissová k námitce uvedli, že žalobce osobně neznají, nemají žádný vztah k účastníkům řízení ani k řešené věci. Necítí se být podjatí a nejsou si vědomi žádné skutečnosti, která by mohla zakládat důvod k úvahám o jejich podjatosti.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[4] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci „*vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*“ Podle § 8 odst. 5 věty čtvrté s. ř. s. musí účastník řízení námitku podjatosti zdůvodnit a uvést konkrétní skutečnosti, z nichž podjatost soudce dovozuje.

[5] Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu plyne, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nález ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11).

[6] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. totiž představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a

svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

[7] Žalobci vznesli námitku podjatosti vůči soudcům osmého a sedmého senátu. Primárně je však třeba zabývat se otázkou podjatosti soudců rozhodujícího senátu a teprve v případě, je-li shledán důvod k vyloučení těchto soudců, může se Nejvyšší správní soud zabývat podjatostí jiných soudců (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 33). První senát se proto zabýval nejprve otázkou, zda je dán důvod k vyloučení soudců osmého senátu z rozhodnutí o námitce podjatosti vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 229/2016.

[8] Nejvyšší správní soud podotýká, že důvodem pro vyloučení soudce může být pouze jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdy by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen např. příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem (ať již zjevně přátelským či nepřátelským), může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod.

[9] V projednávané věci Nejvyšší správní soud nezjistil žádný z důvodů pro vyloučení soudců, jak jsou vymezeny v § 8 odst. 1 s. ř. s. Podstatou domněnek žalobců o možné podjatosti soudců osmého senátu je skutečnost, že jejich právním vzděláním je *komunistické právo*, tedy zřejmě to, že svá právnická studia potřebná pro výkon funkce soudce absolvovali před rokem 1989. Žalobci nijak nekonkretizovali, v čem by tato skutečnost měla způsobovat takový poměr soudců k věci, která by způsobovala jejich podjatost. Reálné pochybnosti o podjatosti namítaných soudců může vyvolat pouze konkrétní tvrzení žalobců týkající se vztahu soudců k projednávané věci, jejím účastníkům či zástupcům. Obecnou námitku, podle níž soudci osmého senátu studovali komunistické právo, a proto nejsou skutečnými právníky, nepovažuje Nejvyšší správní soud bez uvedení dalších konkrétních tvrzení za dostatečně důvodnou k vyvolání pochybností o podjatosti namítaných soudců.

[10] Podpůrně lze ve vztahu k této obecné námitce uvést, že dle judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu se musí posouzení námitky podjatosti odůvodněné bývalým členstvím soudce v KSČ řídit stejnými kritérii jako posuzování podjatosti z jiných důvodů; i v tomto případě je tedy třeba zkoumat, zda vztah soudce ke konkrétní věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že tento nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález ÚS ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10, nález ÚS ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05, usnesení NSS ze dne 25. 1. 2011, č. j. Nao 7/2011 - 25, či ze dne 9. 2. 2011, č. j. Nao 6/2011 - 208). Ani v nyní posuzované věci žalobci netvrdí žádný konkrétní důvod, pro který by ze skutečnosti, že uvedení soudci studovali *komunistické právo*, měl vyplývat natolik intenzivní vztah ke konkrétní věci, pro který by nebyli schopni nezávisle a nestranně rozhodnout.

[11] Žádnými dalšími konkrétními skutečnostmi, které by nasvědčovaly důvodům podjatosti pro poměr uvedených soudců k věci nebo k účastníkům řízení, námitka odůvodněna nebyla, stejně tak z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud žádné skutečnosti nasvědčující podjatosti nezjistil. Okolnosti, ze kterých žalobci dovozují podjatost, tak nelze považovat za skutečnosti, jež by svědčily o existenci zvláštního poměru uvedených soudců k žalobcům, žalovanému či k věci samé, pro nějž by měl mít soud pochybnosti o jejich nepodjatosti. Za situace, kdy rovněž dotčení soudci vyloučili existenci skutečností, jež by mohly být důvodem k jejich podjatosti, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

[12] Závěrem soud poznamenává, že mu neunikla skutečnost, že žalobci v řízení vedeném pod sp. zn. Nao 269/2016 vznesli námitku podjatosti soudců prvního a druhého senátu. V ní uvedli, že zběžnou lustrací zjistili, že všichni soudci prvního senátu vystudovali a rozhodli se živit aplikováním „komunistického práva“. JUDr. Marie Žišková je bývalou členkou zločinecké organizace, stejně tak JUDr. Miluše Došková. Žalobci mají podezření, že tichý mocenský puč způsobil ovládnutí NSS bolševickými kádry. V dalším se námitka podjatosti *de facto* shoduje s námitkou podanou proti soudcům osmého a sedmého senátu.

[13] Z procesního postupu žalobců i obsahu doposud podaných námitek podjatosti je zjevné a očekávatelné, že žalobci by námitku podjatosti stejného či obdobného obsahu vznesli iv případě postoupení věci dalšímu ze senátů Nejvyššího správního soudu a ve výsledku by došlo k situaci, kdy by nezbyl žádný senát, který by mohl o námitce podjatosti rozhodovat. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 - 56, *„[p]ři rozhodování o vyloučení soudce je třeba mít na paměti též zachování funkčnosti soudu, resp. zákaz denegationis iustitiae, z čehož plyne, že výklad a aplikace ustanovení o vyloučení soudců nemohou vyústit v situaci, kdy již nebudou žádní soudci, kteří by o věci mohli rozhodovat - proto na vyšších stupních soudní soustavy, kde jsou možnosti substituce vyloučeného soudce omezenější, je namístě zaujmout k vylučování soudců přístup restriktivnější než na nižších stupních soudní soustavy, kde je řešení procesní situace v důsledku vyloučení soudců snazší, včetně možnosti přikázání věci jinému věcně příslušnému soudu.“*

[14] S přihlédnutím ke shora uvedenému a též k zásadám rychlosti a hospodárnosti řízení proto již první senát tuto námitku podjatosti nepředložil předsedovi soudu k postoupení jinému senátu a namísto toho sám věcně o předložené věci rozhodl.

[15] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného neshledal podjatost soudců osmého senátu JUDr. Michala Mazance, JUDr. Miloslava Výborného a Mgr. Petry Weissové pro rozhodování o námitce podjatosti žalobců vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 229/2016. Uvedení soudci proto nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování v této věci.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. listopadu 2016

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu